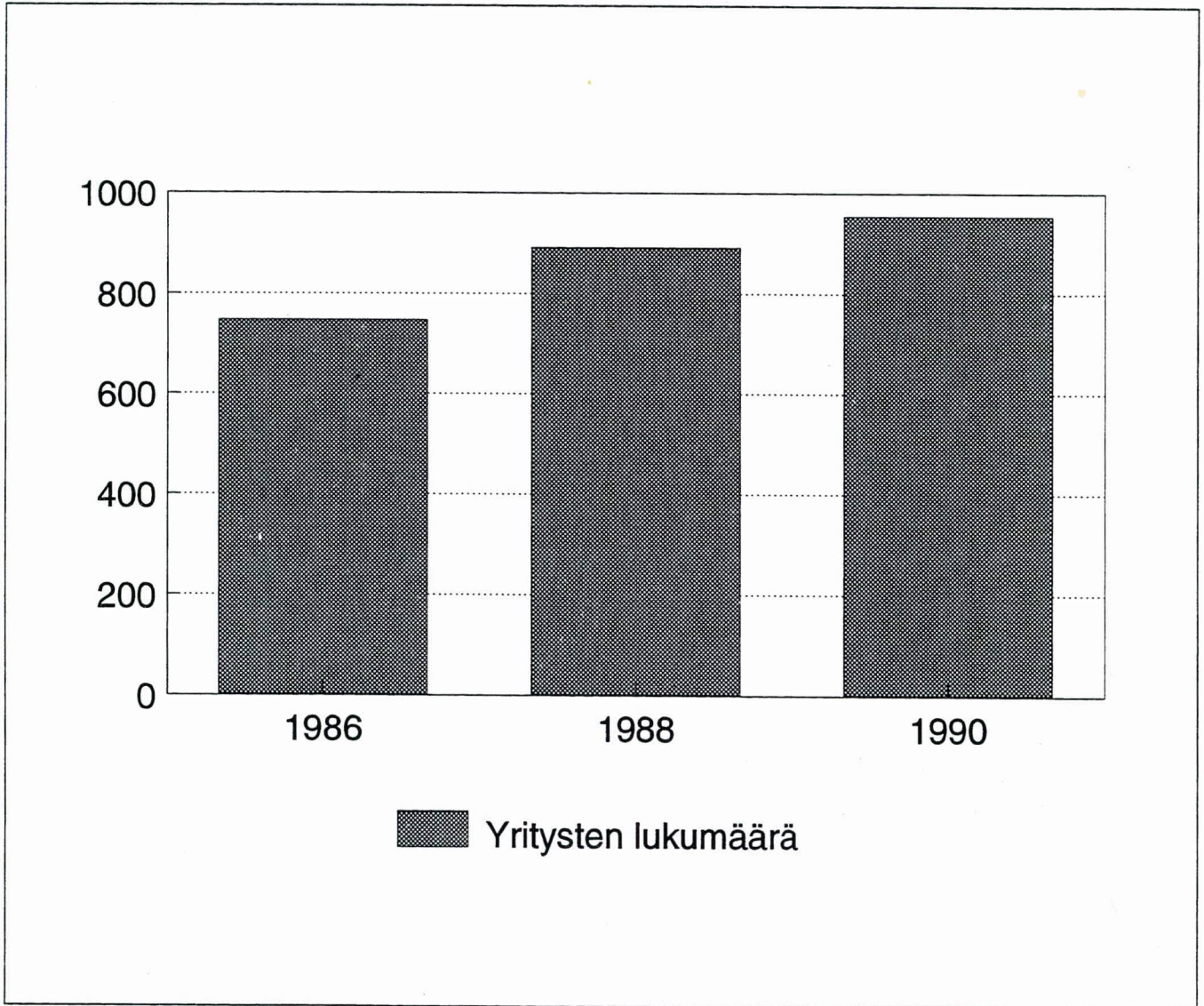

Selvitys koneiden ja laitteiden vuokrausyrityksistä

Helmikuu 1993

Yritysten määrän kehitys 1986-1990

Tilastolirjasto
Statistikbiblioteket

Helsinki – Helsingfors 1993

220567

Esipuhe

Tilastokeskus on aiemmin julkaissut perusselvityksiä useita eri liike-elämää palvelevilta aloilta sekä kokoomajulkaisun Liike-elämän palvelut 1990. Tämä julkaisu on jatkoa niille. Julkaisu kattaa toimialaluokan koneiden ja lait-

teiden vuokraus (TOL 67) yritystoiminnan kehityksen 1980-luvun puolivälistä lähtien. Selvityksen on laatinut yliaktuaari Samuli Rikama.

Helsingissä, helmikuussa 1993.

Heli Jeskanen-Sundström

Sisältö

1. Johdanto	s. 3
2. Yritysten määrä, henkilöstö ja toiminnan laajuus	s. 4
3. Liiketaloudellinen asema	s. 6
4. Kulkuneuvojen vuokraus	s. 8
5. Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus	s. 7
6. Kotitaloustavaroiden vuokraus	s. 11
Lähdeluettelo	s. 13
Toimialaluokitus 1988 määritelmät	s. 14

3. Yritykset henkilöstön suuruusluokittain vuonna 1990	s. 16
4. Yritykset oikeudellisen muodon mukaan vuonna 1990	s. 16
5. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset vuosina 1988-1991	s. 17
6. Konkurssiin haetut yritykset vuosina 1990-1992	s. 17
7. Koneiden ja laitteiden vuokraus lääneittäin: yritykset ja toimipaikat vuonna 1990	s. 18
8. Koneiden ja laitteiden vuokraus: yritysten tuloslaskelmat 1988 ja 1990	s. 19
9. Koneiden ja laitteiden vuokraus: tase vuosina 1988 ja 1990	s. 20

Taulukot

1. Koneiden ja laitteiden vuokraus vuosina 1986, 1988 ja 1990	s. 15
2. Koneiden ja laitteiden vuokrauksen toimipaikat vuosina 1986, 1988 ja 1990	s. 15

1. Johdanto

Yhteiskunnan toimintojen kehittyessä palvelutoiminnan osuus kokonaistuotannosta on kasvanut. Myös koneiden ja laitteiden vuokraus luetaan palvelutoimintaan. Kulutus- tai investointihyödykkeitä vuokraavat yritykset tuottavat palveluita sekä kotitalouksille että yrityksille. Tyypillisesti rakennuskoneita vuokraavat rakennusliikkeet, kun esimerkiksi videovuokraamojen asiakaskunta rajoittuu lähinnä kotitalouksiin.

Leasing-vuokraustoiminnan alkuna mainitaan yleensä amerikkalainen Bell-yhtymä, joka ryhtyi 1800-luvun lopussa vuokraamaan puhelimia. Englantilaisen Tom Clarkin mukaan jo muinaiset sumerilaiset harjoittivat maanviljelyskoneiden liisauksia 2000 vuotta ennen ajanlaskumme alkua¹.

Vuokraustoiminta käsitteenä on selkeä, mutta toimialaan kuuluva käyttöleasing on erotettava rahoitusleasingistä, joka on enemmänkin investointien rahoitusta kuin käyttöomaisuuden tai tavaroiden vuokraamista. Rahoitusleasingissä vuokralle otajalla on lähes samat riskit kuin ko. tavaran omistajalla. Sen sijaan käyttöleasing on hyvin lähellä puhdasta vuokraustoimintaa. Toimiala (tol 67) koneiden ja laitteiden vuokraus sisältää nimenomaan käyttöleasingin, kun rahoitusleasing kuuluu toimialaluokkaan 61 rahoitus ja rahoituspalvelut.

Leasing-sopimukset saattavat sisällöltään ja muodoltaan olla hyvinkin erilaisia. Ilona Junka¹ määrittelee rahoitusleasingin (financial leasing) ja käyttöleasingin (operational leasing) eroja seuraavasti:

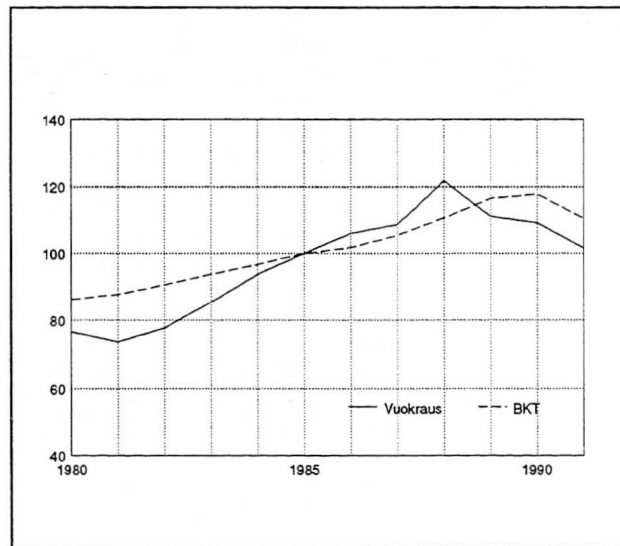
Rahoitusleasingissä leasingilleantajalla on lähinnä investoinnin rahoittajan rooli. Leasingilleantaja luovuttaa leasingilleottajan valitseman tuotteen käyttöön sovituksi määräajaksi, perusvuokrankaudeksi. Sen pituus ja leasing-vuokrien suuruus mitoitetaan niin, että leasing-kohteen arvo tulee perusvuokrankauden aikana täysin kuoletetuksi.

Leasing-sopimusta ei yleensä voi irtisanoa ennen sopimuskauden umpeutumista. Varsinaisen leasing-kauden päätyttyä vuokralleottaja joko palauttaa esineen sen omistajille tai jatkaa leasing-sopimusta alennetulla vuokralla. Leasatun esineen omistajaa ei vuokralleottajasta kuitenkaan tule, sillä leasing-sopimus saatettaisiin tulkita tietyin edellytyksin osamaksukaupaksi, jolloin leasingvuokra olisi velan lyhenystä eikä vuokrakulua.

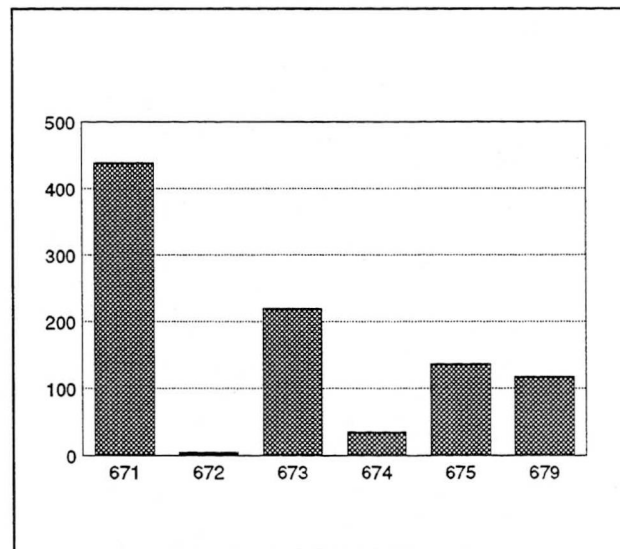
Käyttöleasing on lähellä tavanomaista vuokrasopimusta. Käyttöleasingissä leasing-kohteeseen saatetaan vuokrata useammalle leasingilleottajalle peräjälkeen. Leasingkausi ei siis käsitä kohteen koko taloudellista käyttöikä. Käyttöleasingissä leasingilleantaja vastaa usein leasingkohteen huollosta ja vakuutuksista. Päinvastoin kuin rahoitusleasingissä, sopimus on yleensä irtisanottavissa.

Vuokraustoiminta kasvoi voimakkaasti 1980-luvulla

Liike-elämää palveleva toiminta lisääntyi merkittävästi 1980-luvulla. Koneiden ja laitteiden vuokraus kuuluu liike-elämän palveluihin, joskin alalla on merkittävästi myös kotitalouksia palvelevaa toimintaa. Vuokraustoiminnan osuus bruttokansantuotteen arvosta oli vuonna 1990 puoli pro-

Kuvio 1. Vuokraustoiminnan ja koko kansantalouden tuotajahintainen arvonnalisäys vuosina 1980-1991. Tuotannon volyyymi-indeksi 1985 = 100.

Kuvio 2. Yritysten lukumäärä eri vuokraustoimialoilla vuonna 1990.

Koneiden ja laitteiden vuokraus alatoimialoittain:

- TOL 671 Kulkuneuvojen vuokraus
- TOL 672 Maatalouskoneiden vuokraus
- TOL 673 Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus
- TOL 674 Toimistokoneiden ja -laitteiden vuokraus
- TOL 675 Kotitaloustavaroiden vuokraus
- TOL 679 Muiden koneiden ja laitteiden vuokraus

senttia ja liike-elämää palvelevasta toiminnasta lähes 7 prosenttia.

¹ Junka, Ilona: Rahoitusleasing investointien rahoitusmuotona, H:ki 1986.

Alan yritysten liikevaihto kasvoi vuosina 1986-1990 n. 70 prosentilla lähes kahteen miljardiin markkaan. Henkilöstö lisääntyi samana aikana noin 600:lla. Tosiasiassa toimialan lukuihin on vaikuttanut muutamiin suurten yritysten toimialamuutokset, sillä jotkut yritykset ovat olleet hyvin lähellä esim. kaupan toimialaa.

Vuokraustoiminta on kansantalouden tilinpidon mukaan kehittynyt vuosina 1980-1991 kuvion 1 mukaisesti. Aina vuoteen 1988 asti vuokraustoiminta kasvoi koko taloutta nopeammin, mutta se alkoi laskea jo vuonna 1989. Koko 1980-luvun maamme kokonaistuotanto kasvoi hitaammin ja tasaisemmin kuin vuokraustoiminta.

Suhdanneherkkä ala

Alan riippuvuutta suhdanteista lisää myös se, että koneiden ja laitteiden vuokraustoiminta edellyttää investointeja vuokratilustoon. Poiketen monista muista palvelualoista, kone- ja laitevuokraamojen käyttöomaisuuden sekä vieraan pääoman määrä on huomattavan suuri. Viime aikoihin asti vallinnut korkea korkotaso sekä vuokrauskysynnän supistuminen ovat vaikuttaneet voimakkaasti alan kehitysnäkömiin.

Rakennuskonevuokraamot ovat vaikeuksissa, eikä rakennustoiminnan ennusteta juurikaan vilkastuvan lähivuosina. Huono talouden tila heijastuu suoraan myös autovuokrauksen ja -leasingin kysyntään. Lisäksi esimerkiksi videovuokraamot ovat vaikeuksissa. Toimintansa lopettaneita yrityksiä vuonna 1991 oli noin 270, joista noin puolet autovuokraamoja.

Koneiden ja laitteiden vuokraus toimialana

Koneiden ja laitteiden vuokraukseen kuuluu toimialaluokituksen (TOL 1988) mukaan koneiden, kulkuneuvojen, laitteiden ja varusteiden vuokraus ilman kuljettajaa tai käyttäjää sekä kotitalouksesineiden vuokraus. Tähän luetaan myös käyttöleasing. Toimialaluokituksen liittyvät tarkemmat selitystekstit on esitetty liitteessä 1.

Merkittävimmät alatoimialat ovat kulkuneuvojen- sekä rakennuskoneiden vuokraus. Myös toimistokoneiden ja -laitteiden vuokraus on liikevaihdolla mitattuna tärkeä toimiala. Tämä johtuu lähinnä siitä, että alalla toimii yksi suuri yritys, joka vastaa valtaosasta toimistokoneiden ja laitteiden vuokrauksen liikevaihdosta. Vuokraustoiminnan ohella sama yritys myös myy koneita ja laitteita. Pienin alatoimialoista on maatalouskoneiden ja -laitteiden vuokraus. Alan yrityksiä toimii maassamme vain muutama.

2. Yritysten määrä, henkilöstö ja toiminnan laajuus

Yritykset

Suomessa toimi vuonna 1990 Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan lähes tuhat koneiden ja laitteiden vuokrausta päätoimialanaan harjoittavaa yritystä. Vuodesta 1986 yritysten määrä lisääntyi yli 200:lla.

Yli 90 prosenttia koneita ja laitteita vuokraavista yrityksistä on pieniä, alle 5 henkilöä työllistäviä. Lähes puolet yrityksistä harjoitti kulkuneuvojen vuokrausta. Vuonna 1990 noin 40 yritystä työllisti yli 10 henkeä. Suuria yrityksiä alalla on vähän, yli 100 henkilöä työllistäviä yrityksiä oli vain 5.

Toimipaikkojen määrä vuonna 1988 oli 1150, vuodesta 1986 niiden määrä kasvoi yli 20 prosenttia. Vuonna 1990 toimipaikkoja oli jo yli 1200.

Koneita ja laitteita vuokraavien yritysten suosituin yhtiömuoto oli osakeyhtiö, joita kaikista yrityksistä oli noin puolet. Kommandiittiyritysten osuus oli yli neljännes. Pienyritysten suuresta määrästä kertoo se, että luonnollisia henkilöitä ja avoimia yhtiöitä oli noin 200 eli yli 20 prosenttia yrityksistä. Suhteellisesti eniten luonnollisia henkilöitä ja avoimia yhtiöitä oli kotitaloustavaroiden vuokrauksessa.

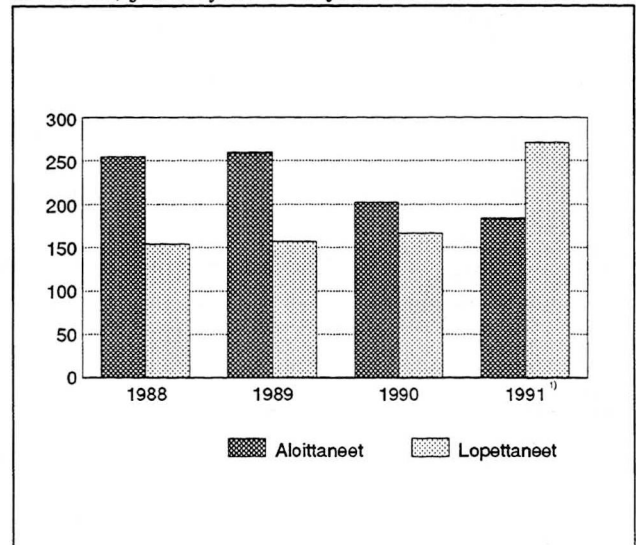
Vuosina 1988 ja 1989 aloittaneita yrityksiä oli noin sata enemmän kuin lopettaneita. Vuonna 1990 laman ensi merkit oli havaittavissa, sillä aloittaneiden yritysten määrä putosi edellisvuosien 250 yrityksen tasosta 200 yritykseen. Lopettaneiden lukumäärä oli samanaikaisesti lähes 170.

Vuoden 1991 tilanne näyttää edelleen huonommalta. Arvion mukaan lopettaneiden määrä kipuaa noin 270 yritykseen. Kun lisäksi yritysten perustaminen on alamäessä, ennakoidaan yritysten määrän supistuvan. Tosin vuoden 1991 lukuihin vaikuttaa samana vuonna tapahtunut liikevaihtoverouudistus, joka lisäsi lopettaneiden määrää arviolta 50 yrityksellä ja aloittaneita lähes 20:llä.

Noin puolet lopettaneista yrityksistä toimi kulkuneuvojen vuokrauksessa (tol 671). Suhteellisesti eniten lopettamiset näyttävät lisääntyneen rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokrauksessa (tol 673) sekä muiden koneiden ja laitteiden vuokrauksessa (tol 679).

Aloittaneiden ja lopettaneiden erotus ei pelkästään kuvaa yritysten uusperustantaa, sillä toimintansa aloittaneisiin yrityksiin on luettu myös omistajaa ja oikeudellista muotoa vaihtaneet yritykset.

Talouden heikko nykytila näkyy myös konkurssiin haettujen yritysten määrässä, mikä lähes kaksinkertaistui vuosien 1990 ja 1991 aikana. Vuonna 1991 konkurssiin haettiin 51 yritystä, joiden henkilöstö oli yhteensä 150. Vuoden 1992 marraskuun loppuun mennessä konkurssiin haettuja yrityksiä oli 48, joissa työskenteli yhteensä lähes 500 henkilöä.

Kuvio 3. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset 1988-1991. 1) Arvio.

Suurin osa konkurssiin haetuista yrityksistä harjoitti kulkuneuvojen sekä rakennuskoneiden vuokrausta.

Henkilöstö

Koneita ja laitteita vuokraavat yritykset työllistivät vuonna 1990 noin 3 300 henkilöä. Vielä neljä vuotta aiemmin alalla työskenteli 2 700 henkilöä. Henkilöstö jakautui alatoimialoille kuvion 6 mukaisesti. Suurin työllistäjä oli rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus, lähes puolet henkilöstöstä.

Yritysten henkilöstö ja keskipalkka palkansaajaa kohden yritysten henkilöstön suuruusluokittain vuonna 1990:

Yrityksen koko (henkilöä)	Henkilöstö	Keskipalkat 1 000 mk
-4	1 078	73
5-19	539	115
20-99	528	120
100-	1 192	133
Yhteensä	3 337	113

Yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan keskipalkat palkansaajaa kohden toimialalla olivat vuonna 1990 noin 113 000 markkaa. Toimialalle kuuluu muutama suuri yritys, jotka vaikuttavat keskipalkkoja kohottavasti. Lisäksi alalla toimii melko paljon henkilöyhtiöitä, joissa omistajat palkan sijasta nostavat yrityksestään rahaa yksityisottoina.

Elinkeinoverotusrekisterin (EVR) 1990 mukaan liikeyritysten muuttuvien ja kiinteiden palkkojen yhteissumma oli 102 000 markkaa henkilöä kohden.

Henkilöstöstä noin kolmannes työskenteli pienissä, alle 5 henkilöä työllistävässä yrityksissä.

Liikevaihto

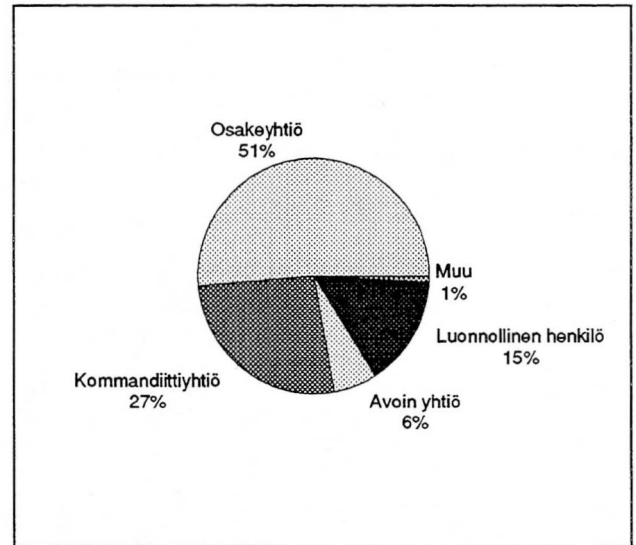
Koneiden ja laitteiden vuokrauksen kokonaisliikevaihto vuonna 1990 oli reilut 1,9 mrd markkaa.

Liikevaihdon kehitys vuosina 1986, 1988 ja 1990, miljoonaa markkaa:

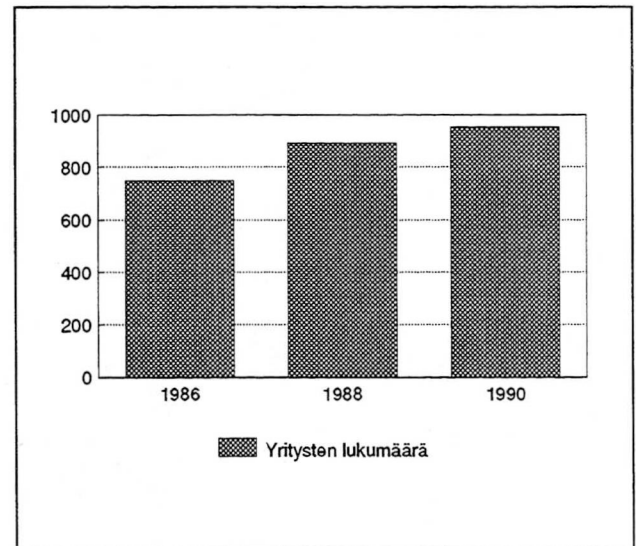
TOL	1986 mmk	1988 mmk	1990 mmk
671	242	402	521
672	0	5	4
673	412	621	693
674	298	739	446
675	110	103	135
679	96	98	116
Yhteensä	1 158	1 968	1916

Koneiden ja laitteiden vuokraajista suurimmat yritykset liikevaihdolla mitattuna toimivat toimialoilla 673 rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus sekä 674 toimistokoneiden vuokraus. Huolimatta siitä, että valtaosa vuokraamoista on pieniä, 5 suurinta yritystä vastasi vuonna 1990 reilusta kolmanneksesta alan kokonaisliikevaihdosta (EVR).

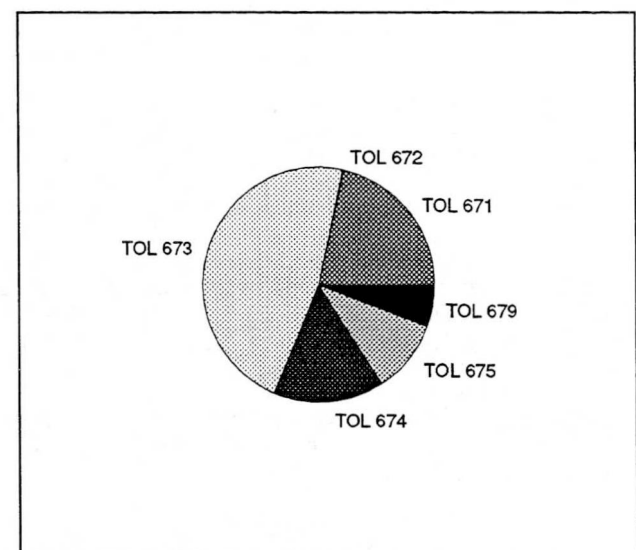
Voimakkaimmin liikevaihto kasvoi vuodesta 1988 vuoteen 1990 kulkuneuvojen vuokraamoissa, noin 30 prosenttia. Osan kasvusta selittää myös yritysmäärän lisääntyminen vastaavana aikana lähes 50:llä, kun muilla alatoimialoilla

Kuvio 4. Yritykset yhtiömuodottain vuonna 1990, prosentteina kaikista yrityksistä.

Kuvio 5. Yritysten määrä 1986, 1988 ja 1990.

Kuvio 6. Henkilöstön jakauma alatoimialoittain vuonna 1990.

yritysten määrä säilyi lähes samana. Selvästi suurin toimiala liikevaihdolla mitattuna oli rakennuskoneiden vuokraus. Pääsääntöisesti toimialat ovat kasvattaneet liikevaihtoaan vuosien 1988 ja 1990 välillä.

Vuonna 1988 toimistokoneiden ja laitteiden vuokrauksen (tol 674) yli 700 miljoonan liikevaihto selittynee muutamalla suuryrityksellä, jotka ovat rajatapauksina vaihdelleet toimialaa. Sen sijaan yritysten määrä tällä alalla on säilynyt 1986-1990 jotakuinkin ennallaan.

Toimipaikoittain laskettu liikevaihto vuonna 1990 oli noin 270 miljoonaa suurempi kuin päätoimialanaan vuokraustoimintaa harjoittavien yritysten eli lähes 2,2 miljardia markkaa. Tämä johtuu siitä, että muilla toimialoilla toimivilla yrityksillä on vuokraustoimintaa harjoittavia toimipaikkoja.

Vuokraustoiminta lääneittäin

Koneiden ja laitteiden vuokraus on voimakkaasti keskittynyt Uudenmaan lääneihin. Vuonna 1990 joka kolmannen päätoimialaltaan vuokraustoimintaa harjoittavan yrityksen päätoimipaikka oli Uudenmaan läänissä. Koko toimialan henkilöstöstä näiden yritysten palveluksessa oli 55 prosenttia ja ne kattoivat liikevaihdosta yli 60 prosenttia.

Vuokraustoiminnan jakautumisesta eri lääneihin saa paremman kuvan toimipaikkakohtaisesta tarkastelusta. Vaikka vuokraustoimintaa harjoittavan yrityksen kotipaikka sijaitsee usein Uudenmaan läänissä, on etenkin suuremmilla yrityksillä toimipaikkoja ympäri maata, esimerkiksi suurilla rakennuskonevuokraamoilla.

Kone- ja laitevuokraamojen toimipaikkojen liikevaihdon ja henkilöstön osuus lääneittäin vuonna 1990:

Lääni	Henkilöstö %	Liikevaihto %
Uudenmaan	37,4	56,1
Turun- ja Porin	12,3	8,8
Hämeen	10,7	7,0
Kymen	6,6	3,9
Mikkelin	2,9	2,1
Pohjois-Karjalan	3,3	3,0
Kuopion	4,7	3,2
Keski-Suomen	4,1	2,5
Vaasan	7,1	5,6
Oulun	6,7	5,0
Lapin	3,9	2,5
Ahvenanmaan	0,3	0,2
Yhteensä	100,0	100,0

3. Liiketaloudellinen asema

Kulurakenne ja kannattavuus¹

Tässä luvussa on tarkasteltu koko vuokraustoimialan (TOL 67) kannattavuutta, kulurakennetta sekä tasetta. Tarkemmin on luvuissa 4 ja 5 käsitelty alatoimialoja kulkuneuvojen vuokraus (tol 671) sekä rakennuskoneiden ja laitteiden vuokraus (tol 673). Tilinpäätöstietoja tarkasteltaessa on muistettava, että muutaman suurimman yrityksen tiedot voivat vaikuttaa merkittävästi koko toimialaa kuvaaviin lukuihin.

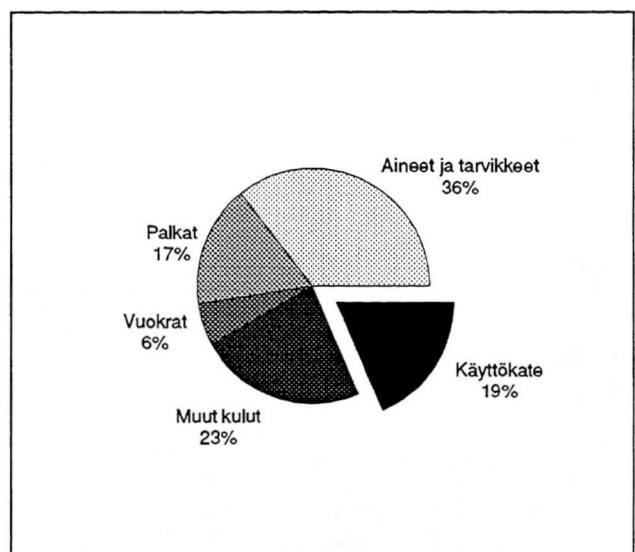
Kone- ja laitevuokraamojen palkkoihin kului vuonna 1990 yrityksiltä 17 prosenttia liikevaihdosta ilman pakollisia sosiaaliturvamaksuja. Kiinteiden palkkojen osuus kaikista palkoista oli 70 prosenttia. Pakollisia sosiaaliturvamaksuja yritykset maksoivat noin 23,3 prosenttia palkkasummasta².

Aineisiin ja tarvikkeisiin yrityksiltä kului 36 prosenttia liikevaihdosta. Tämä johtuu siitä, että merkittävä osa yrityksistä sekä myy että vuokraa koneita ja laitteita päätoimialan ollessa kuitenkin vuokraustoimintaa. Vuokrat olivat kuusi prosenttia ja muut liikekulut lähes neljänneksen liikevaihdosta.

Vuokraustoimintaa harjoittavien yritysten tuloslaskelma- ja tasetiedot eivät aina ole vertailukelpoisia, sillä osa vuokraamoista omistaa laitteensa itse, kun toiset taas harjoittavat toimintaansa leasingkalustolla. Lisäksi esim. pitkäaikaista vuokraustoimintaa harjoittava yritys sai luvan vähentää vuokraustoimintaansa liittyvät poistot sekä korko- ja muut rahoituskulut erillisinä erinä muuttuvissa kuluissaan (KILA 1985/779 ja 1986/864).

Liikevaihto ja jalostusarvo³ henkilöä kohden yritysten henkilöstön suuruusluokittain 1990 (EVR):

Yrityksen koko (henkilöä)	Liikevaihto/ henkilö 1 000 mk	Jalostusarvo/ henkilö 1 000 mk
-4	724	300
5-19	617	256
20-	548	267
Yhteensä	607	274

Kuvio 7. Yritysten kulurakenne 1990, prosentteina.

1 Tiedot perustuvat verohallituksen elinkeinoverotusrekisteriin (EVR), jonka yksittäiset tilinpäätöserät saattavat olla virheellisiä, joten niihin on suhtauduttava varauksin. Myös kappaleiden 4 ja 5 tilinpäätöstiedot perustuvat EVR:iin.

2 Lähteenä kansantalouden tilinpito.

3 Jalostusarvo = Käyttökate + palkat ja muut henkilöstökulut + vuokrat.

Vuonna 1990 liikevaihto henkilöä kohden oli koko vuokraustoimialalla keskimäärin 600 000 markkaa ja jalostusarvo 270 000 markkaa.

Alle viisi henkeä työllistävien yritysten liikevaihto sekä jalostusarvo henkeä kohden on suurin. Tämä johtunee lähinnä siitä, että pienissä yrityksissä työskentelee usein omistajia, jotka eivät näy henkilökunnan määrässä.

Vuokrausyritysten tuloslaskelma vuosina 1988 ja 1990, prosentteina liikevaihdosta¹:

	1988 %	1990 %
LIIVEVAIHTO	100,0	100,0
Aineet ja tarvikkeet ¹⁾	-40,8	-35,7
Palkat	-15,3	-16,8
Muut kulut	-23,7	-28,9
KÄYTTÖKATE	20,2	18,6
Rahoitustuotot ja -kulut ²⁾	-5,3	-9,5
Verot	-1,1	-1,3
RAHOITUSTULOS	13,8	7,8
Poistot	-12,6	-14,9
NETTOTULOS	1,2	-7,1
Muut tuotot ja kulut	3,4	7,9
KOKONAISTULOS	4,6	0,8

1) Korjattu varastojen muutoksella
2) Vuoden 1990 tiedot eivät sisällä osinkotuottoja

Vuodesta 1988 vuoteen 1990 on yritysten asema heikentynyt, vaikei lama ollut vielä täydellä voimalla alkanutkaan. Käyttökate supistui noin puolitoista prosenttia. Myös poistot kasvoivat käyttöomaisuuden kasvusta johtuen.

Erityisen selvästi näyttää kuitenkin kasvaneen rahoituskulut mikä johtuu voimakkaasta korkomenojen kasvusta.

Taseen rakenne

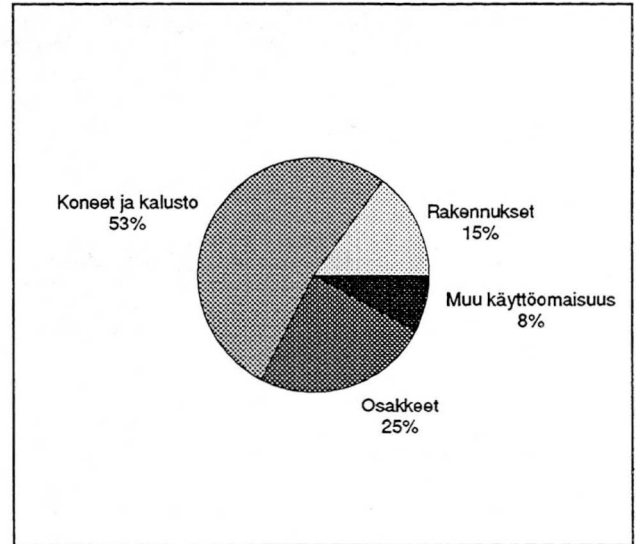
Sekä pienet alle 5-hengen yritykset että 5-19 henkeä työllistävät yritykset olivat vuonna 1990 erittäin velkaisia. Vierasta pääomaa niillä oli kaksi kertaa liikevaihtonsa verran. Pienimpien yritysten korkomenot olivat yli 16 prosenttia liikevaihdosta, kun koko toimialan keskiarvo oli 11 prosenttia. Vuodesta 1988 tilanne heikentyi selvästi.

Viearaan pääoman (pl ennakkomaksut) sekä korkokulujen osuus liikevaihdosta vuonna 1990, prosentteina.

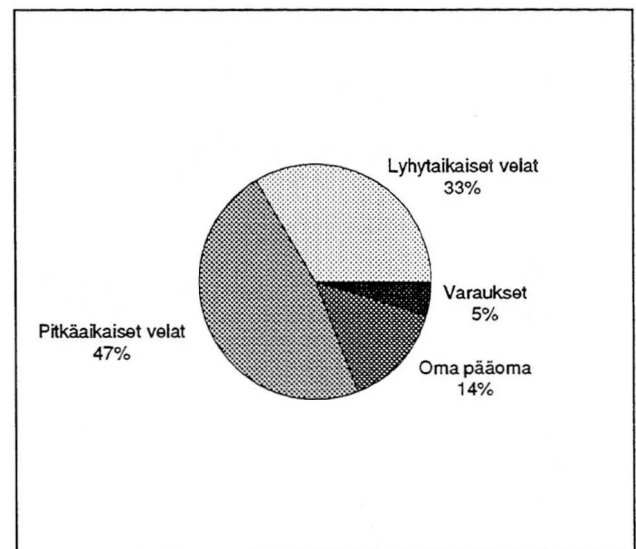
Yrityksen koko (henkilöä)	Korkokulut	Vieras pääoma
-4	16,6	200,5
5-19	8,5	204,0
20-	8,2	94,1
Yhteensä	11,0	146,2

Kone- ja laitevuokraamojen yli 2 miljardin käyttöomaisuudesta (1990) yli puolet oli sidottu koneisiin ja kalustoon (kuvio 8). Neljännes käyttöomaisuudesta oli osakkeita.

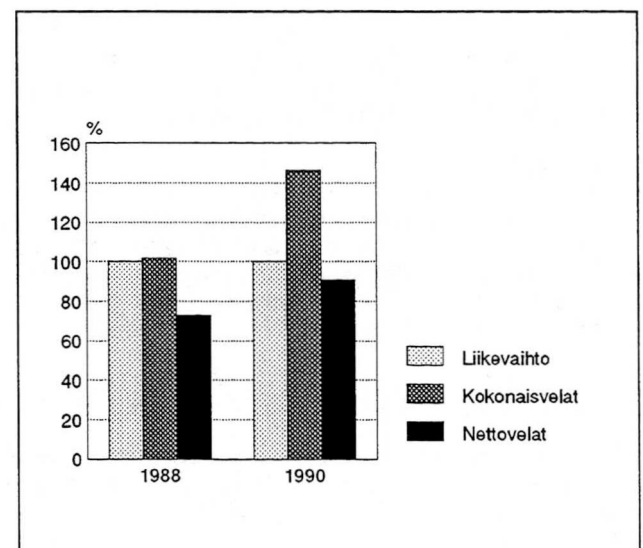
Yhteensä yrityksillä oli vuonna 1990 pitkäaikaista velkaa yli puolitoista miljardia markkaa eli noin 85 prosenttia liikevaihdosta, kun vielä vuonna 1988 pitkäaikaiset velat oli-

Kuvio 8. Käyttöomaisuuden jakauma eri lajeihin vuonna 1990, prosentteina.

Kuvio 9. Taseen rakenne, vastattavaa vuonna 1990, prosentteina.

Kuvio 10. Yritysten velkaantuneisuus liikevaihdosta, %.

1 Vuosien 1988 ja 1990 tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia. Vuoden 1990 rahoitustuotot eivät sisällä osinkotuottoja.

vat noin 65 prosenttia liikevaihdosta. Myös lyhytaikaiset velat sekä taseen loppusumma kasvoivat selvästi. Yritykset siis näyttävät velkaantuneen voimakkaasti muutamassa vuodessa. Tosin tarkastelujaksolla yrityskentässä on tapahtunut muutoksia, mikä osaltaan on vaikuttanut tilanteeseen.

Taseen loppusummasta yrityksillä oli velkaa 80 prosenttia. Oman pääoman osuus oli 14 prosenttia kun se kahta vuotta aiemmin oli 17 prosenttia. Varauksien osuus oli noin viisi prosenttia.

4. Kulkuneuvojen vuokraus

Kulkuneuvojen vuokraukseen (tol 671) kuuluu toimialaluokituksen mukaan henkilöautojen, pakettiautojen sekä muiden hyötyajoneuvojen vuokraus ilman kuljettajaa ja käyttöleasing. Lisäksi luokkaan kuuluu moottoripyörien ja -kelkkojen, vesi- ja ilma-alusten, asuntovaunujen, konttien ja tavarankuljetusperävaunujen vuokraus.

Suurimmat alalla toimivat yritykset ovat autovuokraamoja. Tilastointitavasta johtuen tietoja autovuokraamoista ei kuitenkaan ole saatavissa erikseen. Yritysten määrän voimakas kasvu 1980-luvun lopulla viittaa siihen, että myös muiden kulkuneuvojen, esimerkiksi moottorikelkkojen vuokraus lisääntyi.

Kulkuneuvojen vuokraustoiminta

Suomessa toimi kulkuneuvojen vuokrausyrityksiä vuonna 1990 noin 440. Yritysten määrä on lisääntynyt vuodesta 1986 noin 150:lla. Samana aikana liikevaihto yli kaksinkertaistui 520 miljoonaan markkaan. Alan kehitys on ollut erityisen nopeaa 1980-luvun loppupuolella, myös muihin vuokraustoimialoihin verrattuna.

Kulkuneuvoja vuokraavat yritykset 1986, 1988 ja 1990:

	1986	1988	1990
Yritykset	291	391	439
Henkilöstö	475	707	713
Liikevaihto (mmk)	242	402	521

Henkilöstöä alalla työskenteli vuonna 1990 noin 700. Lisäksi kulkuneuvojen vuokraustoimintaa harjoitetaan useista toimipisteistä, kuten huoltoasemilta, joiden päätoimialana ei ole vuokraustoiminta. On myös pidettävä mielessä, että rahoitusleasing, joka on autonvuokrauksessa yleistä, ei kuulu tässä tarkasteltavaan kohdejoukkoon.

Yrityskysely

Kulkuneuvojen vuokrausta harjoittavat yritykset vastasivat kyselyyn heikosti. Tulokset perustuvat kymmeneen hyväksytyyn vastaukseen, joten ne ovat suuntaa antavia. Vastanneiden joukossa on myös yrityksiä, jotka vuokraavat muita kulkuvälineitä kuin autoja.

Laskutuksesta lähes puolet koostui henkilöautojen vuokrauksesta ja lähes viidennes niiden käyttöliisauksesta.

Kulkuneuvoja vuokraavien yritysten laskutuksesta tulee kyselyn mukaan reilut 10 prosenttia rahoitus- ja vakuutusyhtiöiltä. Matkatoimistojen kautta laskutetaan viidennes kokonaislaskutuksesta.

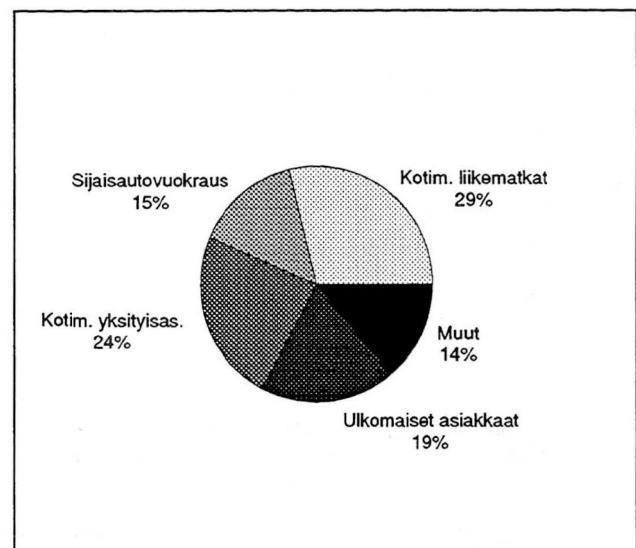
Vastanneiden yritysten laskutuksen jakauma vuonna 1990:

	1990 %
Henkilöautojen vuokraus	43,1
Muiden kulkuneuvojen vuokraus	16,0
Henkilöautojen leasing	17,6
Muiden kulkuneuvojen leasing	3,9
Ulkomainen kauttakululaskutus	9,1
Muu laskutus	10,3
Yhteensä	100,0 (136 mmk)

Lähde: Tilastokeskuksen yritys-kysely 1990

Yrityksiä pyydettiin erittelemään laskutuksensa myös kuvion 11 mukaisesti. Kotimainen liikematkailu osoittautui tärkeimmäksi tulolähteeksi, lähes kolmannes laskutuksesta. Ulkomaisten asiakkaiden osuus oli noin viidennes. Sijaisautovuokraukseksi kutsutaan vakuutusyhtiön vuokraamaa autoa oman auton korjauksen ajaksi.

Kotimainen liikematkailu on todennäköisesti supistunut laman myötä, mutta markan arvon heikkeneminen on parantanut vuokraamojen kilpailukykyä sekä kotimaisten että ulkomaisten yksityisasiakkaiden suhteen.

Kuvio 11. Kulkuneuvoja vuokraavien yritysten asiakasryhmät vuonna 1990, prosentteina.

Kulurakenne ja kannattavuus

Aineiden ja tarvikkeiden suuri osuus pienissä yrityksissä selittyy sillä, että pienet päätoimialtaan autovuokraamoiksi luettavat yritykset harjoittavat myös myyntitoimintaa, kuten autokauppaa. Osa yrityksistä saattaa myös olla sijoitettu väärälle toimialalle. Suurimmilla, yli 20 henkilöä työllistävillä yrityksillä aineiden ja tarvikkeiden osuus on oleellisesti pienempi, 13,5 prosenttia liikevaihdosta.

Palkkojen osuus liikevaihdosta oli 9,4 prosenttia, mikä on selvästi vähemmän kuin vuokraustoimialoilla keskimäärin. Yhtenä syynä tähän on edellä mainittu aineiden ja tarvikkeiden suuri osuus. Poistojen osuus liikevaihdosta vuonna 1990 oli toimialalla yli 14 prosenttia.

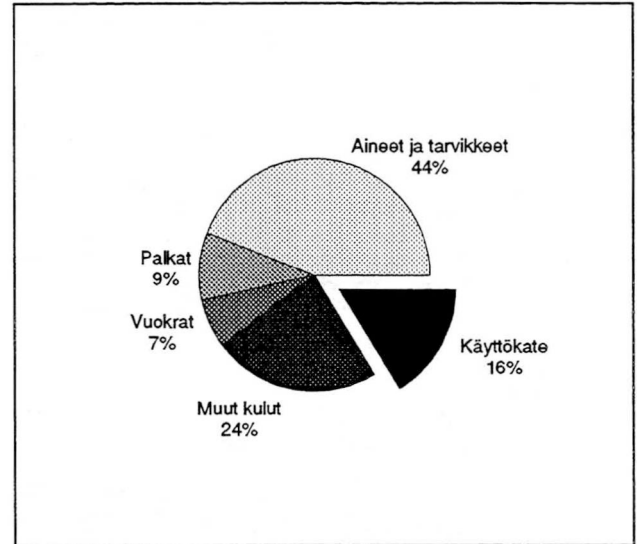
Vuokrien osuus yli 20 hengen yrityksissä poikkeaa selvästi pienemmistä yrityksistä. Suuremmilla yrityksillä on ilmeisesti enemmän liisattua kalustoa, josta maksetut leasingvuokrat ainakin osittain kuuluvat tähän erään.

Yritysten koko (henkilöä)	Käyttökateprosentti	Korkokulut/liikevaihto	Nettokorot/liikevaihto
-4	19,2	13,5	12,1
5-19	6,2	4,4	1,0
20-	18,0	31,8	19,6
Yhteensä	16,3	15,7	11,5

Vuokraamojen käyttökateprosentit vaihtelivat vuonna 1990 paljon suuruusluokittain. Koko toimialan käyttökate oli keskimäärin 16 prosenttia. Suurimpien yli 20 henkeä työllistävien yritysten korkokulut olivat lähes kolmannes liikevaihdosta. Merkittävien korkotuottojen ansiosta nettokorot olivat selvästi pienemmät, vajaa viidennes liikevaihdosta.

Taseen rakenne

Taseesta rahoitusomaisuuden osuus oli reilu kolmannes. Käyttöomaisuutta yrityksillä oli 58 prosenttia taseen loppusummasta. Koko toimialalla koneita ja kalustoa oli käyttöomaisuudesta yli puolet. Alle 20 henkeä työllistävillä yrityksillä koneiden ja kaluston osuus oli selvästi tätä suurem-

Kuvio 12. Kulkuneuvojen vuokrausyritysten kulurakenne vuonna 1990, prosentteina.

pi. Suurilla yrityksillä valtaosa käyttöomaisuudesta oli osakkeita.

Omavaraisuusaste koko toimialalla oli keskimäärin 18. Lyhytaikaista vierasta pääomaa yrityksillä oli 44 prosenttia ja pitkäaikaista 38 prosenttia taseen loppusummasta. Vieraan pääoman osuus samoin kuin omavaraisuusaste vaihteli voimakkaasti yrityksen koon mukaan.

Taseen rakenne yritysten suuruusluokittain vuonna 1990:

Yritysten koko (henkilöä)	Omavaraisuusaste	Lyhytaikainen vpo	Pitkäaikainen vpo
-4	8,5	29,0	62,5
5-19	5,7	77,0	19,4
20-	32,0	49,5	18,5
Yhteensä	18,1	44,1	38,1

Maksuvalmiutta kuvaava quick ratio oli koko toimialalla keskimäärin 0,8 ja yli 20 henkeä työllistävillä 1,0.

5. Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus

Rakennuskoneiden vuokraus alkoi Suomessa vuonna 1952 pienestä perheyhtiöstä nimeltään Pärnänen Oy. Vuonna 1953 perustettiin nykyisin Suomen suurimpiin kuuluva Rakentajain Konevuokraamo Oy. Rakennuskoneiden ja laitteiden vuokraustoiminta kasvoi hiljalleen 1970-luvulla, mutta koko 1980-luku oli voimakkaan kasvun aikaa.

Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraukseen ilman käyttäjää (tol 673) kuuluu rakennuskoneiden, -telineiden, -laitteiden ja koppien leasing ja vuokraus.

Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus on vuokraustoimialoista merkittävin sekä liikevaihdolla että henkilöstöllä mitattuna.

Rakennuskoneita ja laitteita vuokraavat yritykset vuosina 1986, 1988 ja 1990:

	1986	1988	1990
Yritykset	205	220	220
Henkilöstö	1 222	1 441	1 572
Liikevaihto (mmk)	412	621	693

Vuodesta 1986 vuoteen 1990 yritysten lukumäärässä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Sen sijaan rakennuskonevuokraamoissa työskentelevä henkilöstö kasvoi melkein kolmanneksella ja liikevaihto selvästi tätäkin enemmän.

Ala on ollut suhteellisen keskittynyt, sillä muutamalla suurimmalla yrityksellä on ollut vahva markkinaosuus sekä toimipaikkoja ympäri maata.

Laman iskettyä voimakkaasti juuri rakentamiseen, ovat myös rakennuskonevuokraamot joutuneet saneeraamaan toimintojaan. Alan ylikapasiteetti on johtanut sekä konkurssiin että fuusioihin. Vuoden 1990 aikana konkurssiin haettiin 4 rakennuskonevuokraamo, kun vuonna 1991 konkurssiin haettiin yli nelinkertainen määrä eli 18 yritystä. Vuoden 1992 marraskuun loppuun mennessä haettiin konkurssiin 15 yritystä, jotka työllistivät yli 300 henkilöä.

Alan ylikapasiteettia on yritetty purkaa myös myymällä vuokrauskalustoa ulkomaille. Lisäksi rakennuskonsernien ns. 'konepankkeja' on yhtiötetty, jotta koneiden vuokraustoimintaa voidaan harjoittaa myös konsernien ulkopuolella.

Koneiden vuokraus on Rakennuskonevuokraamojen liiton mukaan romahtanut vuoden 1990 jälkeen. Konevuokrauksessa on kuitenkin tapahtunut käänne, sillä nykyisin rakennuskoneita vuokrataan suuremmalla markkamäärällä kuin niitä ostetaan. Vielä muutama vuosi sitten tilanne oli päinvastainen.

Rakennuskoneiden vuokrausmarkkinat ovat romahtaneet myös Ruotsissa. Sekä Suomessa että Ruotsissa rakennuskoneiden vuokraus on vakiinnuttanut asemansa ja on perinteisesti melko laajaa. Norjan ja Tanskan markkinat ovat olleet lievässä kasvussa.

Yrityskysely

Tulokset perustuvat 18 yrityksen hyväksytyttyihin vastauksiin, joiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 330 miljoonaa markkaa. Etenkin pienemmät rakennuskonevuokraamot vastasivat kyselyyn huonosti.

Rakennuskonevuokraamojen asiakasryhmät vuonna 1990, prosentteina liikevaihdosta:

	1990
Teollisuus	22,4
Rakentaminen	59,9
Kauppa	2,6
Julkinen hallinto	5,6
Kotitaloudet	9,0
Muut	0,5
YHTEENSÄ	100,0 (325 mmk)

Lähde: Tilastokeskuksen yritys-kysely 1990

Rakennusyhtiöt ovat rakennuskonevuokraamoiden ylivoi-
maisesti tärkein asiakasryhmä, mutta myös teollisuusyritykset käyttivät konevuokraamoiden palveluita suhteellisen paljon. Kotitalouksien osuus jäi kymmenekseen liikevaihdosta rakentamisen huippuvuonna 1990. Julkinen sektori ei ollut kovinkaan tärkeä asiakasryhmä kyselyyn vastanneille yrityksille.

Lähes 90 prosenttia vastanneiden yritysten liikevaihdosta kertyi rakennuskoneiden vuokrauksesta. Tuotot muusta toiminnasta olivat vaatimattomat.

Rakennuskonevuokraamojen tulojen jakauma vuonna 1990, prosentteina liikevaihdosta:

	1990
Rakennuskoneiden vuokraus	86,1
Muiden koneiden vuokraus	1,3
Koneiden yms. myynti	8,7
Muu toiminta	3,9
YHTEENSÄ	100,0 (329 mmk)

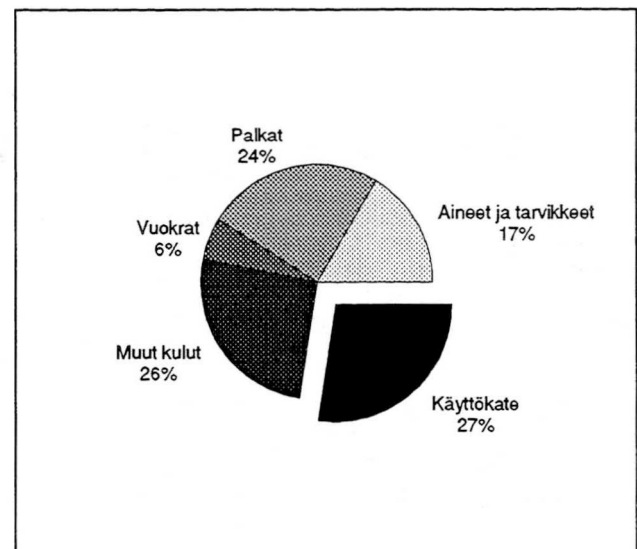
Lähde: Tilastokeskuksen yritys-kysely 1990

Kulurakenne ja kannattavuus

Rakennuskonevuokraamojen kulurakenne poikkeaa huomattavasti esimerkiksi kulkuneuvoja vuokraavasta toiminnasta. Aineiden ja tarvikkeiden osuus kuluista oli rakennuskonevuokraamoilla alle 17 prosenttia. Rakennuskonevuokraamot ovat siis puhtaammin keskittyneet vuokraamiseen kuin muut vuokraustoimialat. Tätä tukee myös yritys-kysely, jonka mukaan myyntituotot olivat alle 10 prosenttia liikevaihdosta.

Rakennuskonevuokraamot työllistivät lähes puolet kaikista vuokraamoissa työskentelevistä henkilöistä vuonna 1990. Liikevaihtoa kertyi kuitenkin vain reilu kolmannes alan kokonaisliikevaihdosta. Palkkoihin rakennuskonevuokraamoilla kului noin neljännes ja käyttökate jäi 27 prosenttia liikevaihdosta.

Yli 20 henkeä työllistävien yritysten käyttökate sekä maksetut palkat olivat suuremmat kuin alle 20 hengen yrityksillä. Nettomääräiset rahoituskulut (ilman osinkotuottoja) olivat yrityskoosta riippumatta lähes samat, keskimäärin 8,4 prosenttia liikevaihdosta. Käyttöomaisuuspoistoja suuret yritykset tekivät viidenneksen liikevaihdostaan.

Kuvio 13. Rakennuskonevuokraamojen kulurakenne vuonna 1990, prosentteina.

Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus suuruusluokittain vuonna 1990, tuloslaskelman eriä prosentteina liikevaihdosta¹:

Henkilökunta	0-19	20-	Yhteensä
LIKEVAIHTO	100,0	100,0	100,0
Aineet ja tarvikkeet ¹⁾	-19,7	-14,5	-16,5
Palkat	-19,8	-27,4	-24,4
Muut kulut	-34,9	-29,4	-31,5
KÄYTTÖKATE	25,4	28,8	27,5
Rahoitustuotot ja -kulut ²⁾	-9,0	-8,0	-8,4
Verot	-2,7	-1,0	-1,7
RAHOITUSTULOS	13,7	19,8	17,4
Poistot	-14,0	-19,9	-17,6
NETTOTULOS	-0,3	-0,1	-0,2
Muut tuotot ja kulut	2,4	1,1	1,6
KOKONAISTULOS	2,1	1,0	1,4

1) Korjattu varastojen muutoksella.
2) Ei sisällä osinkotuottoja.

EVR:n mukaan yli 20 hengen yritykset vastasivat noin 60 prosentista alan kokonaisliikevaihdosta (620 mmk).

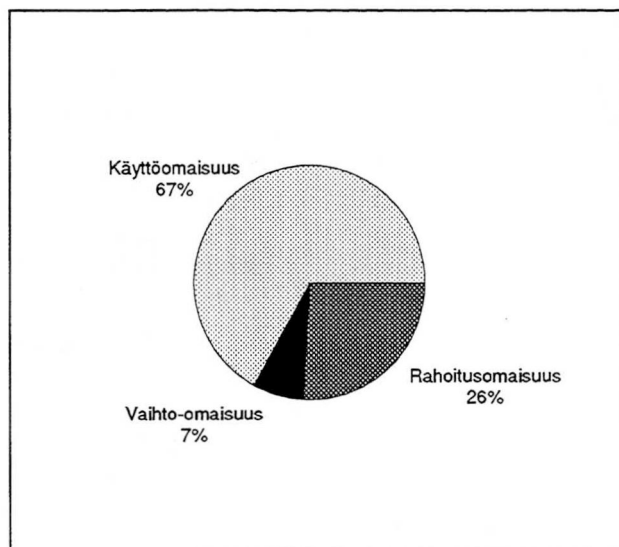
Rahoitustuotoista puuttuu osinkotuotot, mistä syystä nettomääräiset rahoituskulut ovat todellisuudessa taulukon lukuja jonkin verran pienemmät.

Taseen rakenne

Rakennuskonevuokraamojen taseen loppusumma oli EVR:n mukaan noin miljardi markkaa vuonna 1990. Käyttöomaisuuden osuus taseen loppusummasta oli lähes 700 miljoonaa markkaa. Koneita ja kalustoa käyttöomaisuudesta oli 60 prosenttia ja osakkeita viidennes. Kuviossa 14 käy ilmi taseen vastaavan rakenne vuonna 1990.

Noin neljännes rakennuskonevuokraamojen taseesta on omaa pääomaa. Osuus on jonkin verran laskenut vuodesta 1988. Pitkäaikaisia velkoja yrityksillä oli lähes puolet taseen loppusummasta.

Vuonna 1988 yli 20 henkeä työllistävien yritysten oma pääoma (ml. varaukset ja arvostuserät) oli noin kolmannes taseen loppusummasta, kun pienemmällä se oli alle 20 pro-

Kuvio 14. Rakennuskonevuokraamojen tase, vastaavaa vuonna 1990, prosentteina.

senttia. Vuoteen 1990 mennessä suurimmilla yrityksillä oman pääoman osuus putosi 25 prosentin tuntumaan. Sen sijaan pienet yritykset onnistuivat jonkin verran kohentamaan rahoitusrakennettaan.

Rakennuskonevuokraamojen taseen rakenne, vastattavaa vuosina 1988 ja 1990, prosentteina:

	1988 %	1990 %
Lyhytaikaiset velat ¹⁾	26,0	28,8
Pitkäaikaiset velat	48,8	47,9
Oma pääoma ²⁾	25,2	23,3
TASE YHTEENSÄ	100,0	100,0

1) Ilman ennakkomaksuja
2) Ml. varaukset ja arvostuserät

6. Kotitaloustavaroiden vuokraus

Päätoimintanaan kotitaloustavaroita vuokraavat tai liisaavat yritykset kuuluvat tähän luokkaan (TOL 675). Merkittävä osa yrityksistä on ollut videovuokraamoja, joiden merkitys on kuitenkin selvästi vähenemässä. Myös pukujen vuokraus sekä tv- ja videolaitteiden vuokraus on osa kotitaloustavaroiden vuokrausta.

Videotallenteiden vuokraus

Ensimmäisinä alkoivat video-ohjelmia vuokrata radio- ja tv-liikkeet televisio- ja videolaitteiden kylkiäisinä 1970-luvun lopulla². Sen jälkeen vuokraus levisi tavarataloihin ja joihinkin musiikkialan liikkeisiin. Vuonna 1980 perustettiin ensimmäiset videovuokraamot ja vuodesta 1982 lähtien vuokraustoiminta laajeni huoltoasemille, kirjakauppoihin ja kioskeihin.

Jakelun laajentuessa videoliikkeiden välinen kilpailu kiristyi ja samalla jakelutiet alkoivat keskittyä. Osa videoliikkeistä ryhtyi luomaan laajoja, useista toimipisteistä koostuvia myymäläverkostoja, joiden avulla oli mahdollista saavuttaa vahvempi kilpailuasema.

Aluksi videovuokraamoketjut olivat pieniä, vain muutamita myymälöistä koostuvia kokonaisuuksia. Kuitenkin vuodesta 1985 lähtien ketjut ovat laajentuneet voimakkaasti.

Ilmeisesti vuosina 1985-1986 alkanut vuokramarkkinoiden taantuma on edesauttanut videovuokraamojen ketjuuntumista, sillä suurimmat videoliikkeet laajentuivat kaikkein voimakkaimmin vuosien 1985-1988 aikana.

1 EVR-aineiston puutteellisuuksista johtuen erät eivät summaudu tasan.

2 Videon virrat, Tilastokeskus, Kulttuuri ja viestintä 1991:3.

Suomessa videoalan erikoisliikkeet ovat ns. videovuokraamoja. Ne harjoittavat pelkästään videotallenteiden vuokraus- ja myyntitoimintaa. Pistemyynnillä tarkoitetaan yrityksiä, jotka vuokraavat ja myyvät tallenteita muun myyntitoiminnan ohella. Pistemyyntiyrityksiä ovat mm. kioskit, tavaratalot, marketit, huoltoasemat, kirjakaupat, äänite-, musiikki ja soitinkaupat sekä radio- ja tv-liikkeet.

Videoliikkeiden lukumäärää on vaikea arvioida, sillä videotallenteiden vuokraus- ja myyntitoimintaa harjoitetaan erikoisliikkeiden lisäksi monilla kaupan eri sektoreilla.

Seuraavassa on esitetty arvio videoliikkeiden määristä vuosina 1986 ja 1990:

	1986	1990
Erikoisliikkeet	150	200
R-kioskit	490	500
Tavaratalot/ marketit	250	600
Muut (kirja-, äänite-, radio-tv -liikkeet, huoltoasemat ym.)	400	870
YHTEENSÄ	1 290	2170

Lähteet: Rautakirja 1986, ÄKT 1990

Lukuja voidaan pitää lähinnä suuntaa antavina arvioina kehityksestä, sillä ne eivät perustu tilastollisiin tietoihin. Vuosien 1986 ja 1990 välillä näyttää kasvu olleen varsin voimakasta. Videovuokraustoiminnan rakenteessa ei kuitenkaan näytä tapahtuneen suuria muutoksia. Painopiste on kuitenkin siirtymässä R-kioskeilta ja erikoisliikkeiltä yhä selvemmin vähittäiskaupoille. Tähän on syynä se, että myyntikasettien myötä videotallenteista on tullut muiden kulutustavaroiden kaltainen tuote.

Ylivoimaisesti eniten vuokraus- ja myyntipisteitä on edelleen tavarataloissa, huoltoasemilla, radio- ja tv-liikkeissä sekä paino- ja äänitetuotteiden erikoisliikkeissä. Vuodesta 1986 vuoteen 1990 näiden määrä kaksinkertaistui.

Valtaosa videoliikkeistä eli noin 80 prosenttia sijaitsi taajamissa, joiden asukasmäärä on yli 10 000. Pienemmillä

paikkakunnilla vuokraustoimintaa harjoittavat lähinnä huoltoasemat, kioskit sekä radio- ja tv-liikkeet.

Tilastokeskuksen joukkoviestintätaloston mukaan vuokravideomarkkinat romahtivat neljänneksellä vuonna 1991. Vastaava ilmiö on tuttu aiemmilta vuosilta muualta Euroopasta, mm. Ruotsista ja Länsi-Saksasta.

Pelkkä talouden lama ei selitä vuokramarkkinoiden romahdusta, sillä samana aikana videotallenteiden myynti kasvoi nopeasti. Kyseessä on kulutuskäyttäytymisen selvä muutos, mikä supistaneekin vuokravideomarkkinoita myös jatkossa.

Vuokravideoita on saatavissa yhä enemmän esim. kioskeista ja huoltoasemilta muiden hyödykkeiden tavoin. Tämä luonnollisesti kaventaa pelkästään videovuokraukseen keskittyneiden yritysten markkinoita.

Pukuvuokraamot

Suomen Pukuvuokraamot -järjestöön kuului vuonna 1992 yli 50 jäsenyritystä, joista 13 toimii pääkaupunkiseudulla. Järjestö perustettiin vuonna 1988, jolloin jäsenyrityksiä oli 26. Toiminta on laajentunut lähinnä muualla Suomessa kuin pääkaupunkiseudulla. Yritys- ja toimipaikkarekisteristä ei ole saatavissa tietoja tällä tarkkuudella. Pukuja vuokraavat lisäksi mm. MTV ja teatterit.

Tilastokeskuksen kyselyyn pukuvuokraamot eivät vastanneet lainkaan. Alalta on kuitenkin tehty opinnäytetyö¹, jonka mukaan pukuvuokraamossa käyneistä asiakkaista 60 prosenttia oli naisia ja 57 prosenttia alle 25-vuotiaita. Asiakkaista kolme neljästä asui kaupungissa.

Pukuvuokraamojen tärkeimmät vuokrausartikkelit ovat juhla- ja esiintymisasut, naamiaisasut ja naamiointitarvikkeet, morsiuspuvut sekä smokit.

Pukuvuokraamot voidaan jaotella kolmeen päätyyppiin: juhlapukuvuokraamot, hääpukuvuokraamot ja naamiaisasuvuokraamot.

Yli puolella pukuvuokraamoista vuosimyynti on alle 300 000 markkaa. Toiminimiä on noin puolet alalla toimivista yrittäjistä. Alalle ryhtyminen vaatii investointeja pukuvuokraamoon. Noin joka toisessa pukuvuokraamossa on asuja valittavana 250-500.

1 Haimilahti, Anni: Pukuvuokraamot, opinnäytetyö 1992.

LÄHTEET:

HAIMILAHTI, Anni: Pukuvuokraamot. Opinnäytetyö Frederika Wetterhoffin Kotiteollisuusopettajaopisto 1992.

JUNKA, Ilona: Rahoitusleasing investointien rahoitusmuotona. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA. HELSINKI 1986.

SAARENOJA, Reijo: Rakennuskonevuokraamojen liiton puheenjohtajan haastattelu 1992.

TILASTOKESKUS: Aloittaneet ja lopettaneet yritykset 1990-1992 tammi-kesäkuu. HELSINKI 1992.

TILASTOKESKUS: Kansantalouden tilinpidon aineistoa vuosilta 1980-1991.

TILASTOKESKUS: Konkurssiäilastot 1990 - 1992.

TILASTOKESKUS: Toimialaluokitus (TOL) 1988. Käsikirjoja nro 4, 3. tarkistettu laitos. HELSINKI 1990.

TILASTOKESKUS: Videon virrat. Kulttuuri ja viestintä 1991:3. HELSINKI 1992.

TILASTOKESKUS: Yritys- ja toimipaikkarekisterin tilastoja vuosilta 1986, 1988 ja 1990.

TILASTOKESKUS: Yrityskysely 1990.

VEROHALLITUS: Elinkeinoverotusrekisteri 1988 ja 1990.

Toimialaluokat määritelmineen (tol 1988)

67 Koneiden ja laitteiden vuokraus

Koneiden, kulkuneuvojen, laitteiden ja varusteiden vuokraus ilman kuljettajaa tai käyttäjää sekä kotitalouksesineiden vuokraus.

Tähän ei kuulu:

Maatalouskoneiden ja -laitteiden vuokraus käyttäjineen kuuluu maatalouden luokkaan 0150.

Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus käyttäjineen kuuluu rakentamisen luokkaan 3820.

Liinavaatteiden, työvaatteiden yms. vuokraus kuuluu luokkaan 6630 pesulatoiminta.

Tukku- ja vähittäiskaupan sivutoimintana tapahtuva vuokraus kuuluu luokkaan 41 tai 43-44.

Urheiluvälineiden yms. vuokraus kuuluu luokkaan 9150 urheilutoiminta tai virkistys- ja kulttuuripalvelun luokkaan 9199.

Elokuvakoneiden ja -laitteiden, kuvausstudioiden, kulissien yms. vuokraus kuuluu luokkaan 9111.

Leasingsopimusten rahoitus ja rahoitusleasing kuuluu luokkaan 6129.

671 Kulkuneuvojen vuokraus ilman kuljettajaa

Henkilöautojen, pakettiautojen sekä muiden hyötyajoneuvojen vuokraus ilman kuljettajaa ja käyttöleasing. Myös moottoripyörien, moottorikelkkojen vuokraus ja käyttöleasing.

Vesi- ja ilma-alusten vuokrallentaminen ilman miehistöä ja käyttöleasing.

Asuntovaunujen ja asuntoperävaunujen vuokraus.

Konttien ja tavarankuljetusperävaunujen vuokraus.

Tähän ei kuulu:

Maataloustraktorien vuokraus kuuluu luokkaan 6720

Huviveneiden vuokraus kuuluu luokkaan 9199.

672 Maatalouskoneiden vuokraus ilman käyttäjää

Maa- ja metsätalouskoneiden ja -laitteiden leasing ja vuokraus ilman käyttäjää.

Tähän ei kuulu:

Maatalouskoneiden ja -laitteiden vuokraus käyttäjineen kuuluu maatalouden luokkaan 0150.

673 Rakennuskoneiden vuokraus ilman käyttäjää

Rakennuskoneiden, -telineiden, -laitteiden ja koppien leasing ja vuokraus ilman käyttäjää. Myös rakennuskohteiden lämmittämiseen käytettävien laitteiden vuokraus.

Tähän ei kuulu:

Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus käyttäjineen kuuluu rakentamisen luokkaan 3820.

674 Toimistokoneiden ja -laitteiden vuokraus

Tietojenkäsittelylaitteiden, kopiokoneiden, kirjoituskoneiden yms. toimistokoneiden ja laitteiden vuokraus ja leasing.

Tähän ei kuulu:

Tietokoneajan vuokraus kuuluu luokkaan 7210

675 Kotitaloustavaroiden vuokraus

Kotitaloustavaroiden vuokraus

Kotitaloudessa käytettävien tavaroiden käyttöleasing ja vuokraus päätoimisena toimintana. Tällaisia tavaroita ovat esim. videofilmit ja -laitteet, puvut yms.

Tähän ei kuulu:

Kotitaloustavaroiden vuokraus vähittäiskaupan yhteydessä kuuluu luokkaan 43-44.

Huvittelu- ja virkistystarkoituksiin käytettävien tavaroiden (lasketteluvälineet, surffilaudat yms.) vuokraus kotitalouksille kuuluu luokkaan 9199.

Urheiluvälineiden vuokraus kuuluu luokkaan 9150.

Kulkuneuvojen vuokraus kotitalouksille kuuluu luokkaan 6710.

679 Muiden koneiden ja laitteiden vuokraus

Teollisuuskoneiden ja muualla luokittelematon koneiden ja laitteiden vuokraus ja käyttöleasing.

Äänentoistolaitteiden vuokraus.

Lainapeitteiden vuokraus.

1. Koneiden ja laitteiden vuokraus vuosina 1986, 1988 ja 1990

Toimiala	Yrityksiä			Henkilöstö			Liikevaihto 1 000 000 mk		
	1986	1988	1990	1986	1988	1990	1986	1988	1990
671	291	391	439	475	707	713	242	402	521
672	4	6	5	3	5	7	0	5	4
673	205	220	220	1 222	1 441	1572	412	621	693
674	33	36	35	538	671	517	298	739	447
675	143	135	137	305	283	335	110	103	135
679	71	103	118	191	195	194	96	98	116
Yhteensä	747	891	954	2 733	3 302	3 337	1 158	1 968	1 916

2. Koneiden ja laitteiden vuokrauksen toimipaikat vuosina 1986, 1988 ja 1990

Toimiala	Toimipaikat			Henkilöstö			Liikevaihto 1 000 000 mk		
	1986	1988	1990	1986	1988	1990	1986	1988	1990
671	328	443	495	496	695	750	463	633	814
672	4	6	5	3	5	7	0	5	4
673	286	330	364	1 145	1 386	1 409	393	589	666
674	59	64	61	283	319	292	173	408	354
675	192	201	197	320	434	428	108	170	190
679	83	108	123	189	206	203	109	145	158
Yhteensä	952	1 152	1 245	2 436	3 043	3 088	1 247	1 951	2 186

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

3. Yritykset henkilöstön suuruusluokittain vuonna 1990

Toimiala	Henkilöstömäärä						Yhteensä
	- 4	5 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	100 -	
671	421	9	5	4	0	0	439
672	5	0	0	0	0	0	5
673	174	21	12	8	1	4	220
674	34	0	0	0	0	1	35
675	123	9	3	2	0	0	137
679	114	2	1	1	0	0	118
Yhteensä	871	41	21	15	1	5	954

4. Yritykset oikeudellisen muodon mukaan vuonna 1990

Toimiala	Luonnollinen henkilö	Avoin yhtiö	Kommandiitti-yhtiö	Osakeyhtiö	Muu oikeudellinen muoto	Yhteensä
671	73	31	119	212	4	439
672	0	0	2	3	0	5
673	15	8	78	119	0	220
674	1	1	7	26	0	35
675	41	13	32	48	3	137
679	15	5	15	82	1	118
Yhteensä	145	58	253	490	8	954

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

5. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset vuosina 1988 - 1991

Toimiala	1988		1989		1990		1991 ¹	
	Aloittaneet	Lopettaneet	Aloittaneet	Lopettaneet	Aloittaneet	Lopettaneet	Aloittaneet	Lopettaneet
671	143	73	159	76	109	86	85	140
672	1	0	0	3	3	1	3	0
673	32	17	42	24	25	23	32	47
674	6	8	5	5	4	3	1	3
675	37	37	30	36	31	37	29	38
679	34	18	24	13	30	16	34	43
Yhteensä	253	153	260	157	202	166	184	271

6. Konkurssiin haetut yritykset vuosina 1990 - 1992²⁾

Toimiala	1990		1991		1992 ²⁾		Yhteensä	
	Yrityksiä	Henkilöstö	Yrityksiä	Henkilöstö	Yrityksiä	Henkilöstö	Yrityksiä	Henkilöstö
671	18	28	18	32	20	144	56	204
672	0	0	0	0	0	0	0	0
673	4	24	18	72	15	317	37	413
674	0	0	1	2	0	0	1	2
675	4	13	7	29	4	13	15	55
679	2	3	7	14	9	16	18	33
Yhteensä	28	68	51	149	48	490	127	707

1) Arvio vuodelle 1991

2) Tammi-marraskuu 1992

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri sekä konkurssitiedote.

7. Koneiden ja laitteiden vuokraus lääneittäin: yritykset ja toimipaikat 1990

Lääni	Yritykset	Henkilöstö	Liikevaihto 1 000 000 mk	Toimipaikat	Henkilöstö	Liikevaihto 1 000 000 mk
Uudenmaan	299	1 855	1 214	373	1 155	1 227
Turun ja Porin	147	559	236	182	380	193
Hämeen	124	211	95	159	329	154
Kymen	51	96	36	78	204	86
Mikkelin	25	38	22	39	90	45
Pohjois-Karjalan	28	51	26	43	102	66
Kuopion	43	80	41	62	146	69
Keski-Suomen	37	104	36	47	128	54
Vaasan	78	160	95	100	218	123
Oulun	75	114	85	98	208	110
Lapin	40	60	26	57	120	55
Ahvenanmaan	7	10	4	7	10	4
Yhteensä	954	3 337	1 916	1 245	3 088	2 186

Lähde: Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

8. Koneiden ja laitteiden vuokraus: yritysten tuloslaskelmat 1988 ja 1990

1 000 000 mk Toimiala	1988			1990		
	Koko toimiala	Kulku- neuvojen vuokraus	Rakennus koneiden vuokraus	Koko toimiala	Kulku- neuvojen vuokraus	Rakennus koneiden vuokraus
Liikevaihto	1 704	347	471	1 828	540	618
Aineet ja tarvikkeet	729	158	98	684	226	127
Muuttuvat palkat	67	6	37	91	6	47
Muut muuttuvat kulut	106	37	34	134	50	57
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	2	0	0
Varastojen muutos (lis., väh.-)	-33	-16	-5	-33	12	-25
Kiinteät palkat	193	36	72	216	45	104
Vuokrat	59	14	19	107	37	36
Muut kiinteät kulut	239	53	79	289	77	102
Käyttökate	343	59	137	341	88	170
Poistot rakennuksista	9	1	5	20	-1	6
Poistot koneista ja kalustosta	200	42	67	239	67	100
Poistot aineettomista oikeuksista	3	0	3	5	4	0
Muut poistot	3	1	1	8	4	3
Liiketulos	129	15	61	67	12	61
Korkotuotot	14	3	5	41	23	13
Osingot ja osuuskorot ¹⁾	8	3	3
Korkokulut	101	25	38	201	85	61
Muut vieraan pääoman kulut	11	3	5	13	3	4
Muut tuotot	71	11	17	190	47	18
Muut kulut	13	6	6	46	34	8
Varastovaruksen muutos ²⁾	-7	-1	-1	5	0	3
Muiden varausten muutos ²⁾	-21	0	-12	-40	-1	-1
Välittömät verot/veronpalautukset	-18	-4	-7	-23	-4	-10
Tilikauden tulos	48	-8	18	-9	-42	12

1) Vuoden 1990 tietoja ei saatavissa

2) Lisäys +, vähennys -

Lähde: Elinkeinoverotusrekisteri 1988 ja 1990.

9. Koneiden ja laitteiden vuokraus: tase vuosina 1988 ja 1990

1 000 000 mk Toimiala	1988			1990		
	67 Koko toimiala	671 Kulku- neuvojen vuokraus	673 Rakennus- koneiden vuokraus	67 Koko toimiala	671 Kulku- neuvojen vuokraus	673 Rakennus- koneiden vuokraus
Vastaavaa						
Rahoitusomaisuus	491	120	187	1 014	411	262
Vaihto-omaisuus	162	33	43	242	74	69
Käyttöomaisuus ja muut pitkävaik. menot	1 527	383	427	2 071	684	675
Rakennukset ja rakennelmat	293	9	95	309	29	104
Koneet ja kalusto	793	256	220	1 090	368	398
Osakkeet ja osuudet	372	108	84	510	250	130
Muu käyttöomaisuus	70	11	28	163	38	42
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	3	0	0	9	1	3
Arvostuserät	1	0	1	43	0	1
Vastaavaa yhteensä	2 212	549	659	3 351	1 170	1 009
Vastattavaa						
Lyhytaikainen vieras pääoma	621	217	176	1 107	516	291
josta ennakkomaksut	8	1	6	11	6	0
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 120	214	320	1 577	446	482
Arvostuserät	5	4	1	8	4	1
Varaukset yhteensä	98	11	49	148	19	61
Oma pääoma yhteensä	372	103	115	472	188	172
Vastattavaa yhteensä	2 212	549	659	3 351	1 170	1 009

Lähde : Elinkeinoverotusrekisteri 1988 ja 1990.

10. Koneiden ja laitteiden vuokraus: mediaanitunnuslukuja vuosina 1988, 1990

Toimiala	1988		1990	
	671 Kulku- neuvojen vuokraus	673 Rakennus- koneiden vuokraus	671 Kulku- neuvojen vuokraus	673 Rakennus- koneiden vuokraus
Yritysten lukumäärä¹:	78	82	101	96
Tuloslaskelman tunnuslukuja % liikevaihdosta:				
Palkat	9,8	23,3	2,2	20,9
Käyttökate	11,2	21,8	23,0	24,9
Kirjanpidon poistot	4,3	10,0	7,0	13,1
Nettokorot	4,9	4,8	7,7	7,7
Kokonaistulos	-0,5	2,3	0,9	2,2
Oikaistu tulos	-0,2	2,1	0,3	1,5
Taseen tunnuslukuja, % taseen summasta:				
Lyhytaikainen vieras pääoma	32,3	33,8	33,7	32,3
Pitkäaikainen vieras pääoma	53,7	34,4	50,1	47,1
Omavaraisuusaste	7,4	13,9	6,3	10,7
Muita tunnuslukuja:				
Quick Ratio	0,6	0,8	0,8	0,9
Vieras pääoma/liikevaihto %	99,7	75,6	98,9	99,8

¹ Mediaanitunnusluvut on laskettu yrityksillä, joiden henkilöstön lukumäärä on 2 tai enemmän.

Tilinpäätöstilaston julkaisut vuonna 1993

	Tuote- numero	Ilmestymis- viikko	Hinta
Tilinpäätöstilasto, koko aihealue	9112		1090,-
* Tilinpäätöstilasto 1991	9958	07/93	220,-
Teollisuus			
* Tietoja suurista teollisuusyrityksistä 1992	9424	23/93	105,-
* Metsä- ja metalliteollisuus 1992	9880	39/93	70,-
* Teollisuusyritykset 1992	9422	52/93	70,-
Rakentaminen			
* Suuret talonrakennusyritykset 1992	9676	38/93	70,-
* Maarakennusyritykset 1992	9677	45/93	70,-
* Rakennusyritykset 1992	9688	51/93	70,-
Kauppa			
* Tukkukauppa 1992	9467	43/93	70,-
* Autokauppa 1992	9864	44/93	70,-
* Vähittäiskauppa 1992	9687	52/93	70,-
Liikenne			
* Puhelinyritykset 1992	9775	34/93	70,-
* Linja-autoyritykset 1992	9476	44/93	70,-
* Matkatoimistot 1992	9678	49/93	70,-
* Vesiliikenne, huolinta ja ahtaus 1992	9865	01/94	70,-
Liike-elämän palvelu			
* Teknisen palvelun yritykset 1992	9876	42/93	70,-
* Tietojenkäsittelypalvelun yritykset 1992	9877	44/93	70,-
* Puhtauspalvelun yritykset 1992	9878	48/93	70,-
* Liikkeenhoidon yritykset 1992	9879	50/93	70,-

**Tilaa puhelimitse
numerosta (90) 1734 2011.**

PL-PB 504
00101 Helsinki-Helsingfors

Postitus
2 lk kirje

PMM
Sopimus
00100/617

SVT Suomen Virallinen Tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Statistics Finland

Tiedustelut - Förfrågningar:

Samuli Rikama
Kaisa Weckström-Eno
Arja Winter
(90) 17 341

Julkaisujen myynti:

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
Puh. (90) 173 41

Försäljning:

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
Tel. (90) 173 41

Hinta — Pris

80 mk

ISSN 0788-5423
= Palvelut
ISBN 951-47-7025-0